

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Класичного приватного університету,
голова приймальної комісії

Віктор ОГАРЕНКО

«28» квітня 2023 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту

073 МЕНЕДЖМЕНТ

(шифр)

(назва спеціальності)

Освітня програма Управління закладом освіти

ступінь – „магістр”

Запоріжжя, 2023

Затверджено на засіданні кафедри освіти та управління навчальним закладом,

протокол № 6 від 15 лютого 2023 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради
Інституту управління,

протокол № 6 від 22 лютого 2023 р.

Укладачі:

Атаманчук Ю.М., професор кафедри освіти та управління
навчальним закладом, доктор педагогічних наук, професор

Кузьменко Ю.А., доцент кафедри освіти та управління навчальним
закладом, кандидат педагогічних наук

Тягушева О.Г., доцент кафедри освіти та управління навчальним
закладом, кандидат наук з державного управління, доцент

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування передбачає визначення рівня теоретичних знань вступників з метою побудови рейтингу успішності та визначення кандидатів для зарахування до магістратури відповідно ліцензійного обсягу.

До фахового випробування допускаються особи, які здобули ступені «бакалавр», «магістр» та освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст» за будь-яким напрямом або спеціальністю. Фахове випробування проводиться у формі усного іспиту з дисциплін, знання з яких є базовими для здобуття ступеня магістра, відповідь вступники фіксують письмово на аркуші усної відповіді (співбесіди) зі штампом приймальної комісії. Фахове випробування проводиться за отриманим екзаменаційним білетом, який містить два теоретичних питання. Білет отримується методом рандомізації. Тривалість підготовки вступника складає 45 хвилин.

Вимоги до підготовки вступника:

Оцінювання підготовки вступників відбувається на підставі таких критеріїв: правильність відповідей (правильне, чітке, послідовне викладення ідей, понять фактів); ступінь усвідомлення матеріалу та самостійність міркувань; вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями, науковою термінологією; наявність власних суджень.

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

Тема 1. Еволюція управлінської думки і пошуку ідей ефективного управління

Перші наукові школи управління. Підходи до управління.

Становлення вітчизняної науки управління освітою.

Характеристика сучасного етапу розвитку теорії управління. Розвиток вихідних понять і положень теорії управління освітніми системами. Функції управління.

Компоненти управлінської діяльності.

Тема 2. Становлення управління закладами освіти як галузі наукового знання

Місце теорії керування закладами освіти в загальній теорії наукового керування. Початок розробки наукових підходів до керування закладами освіти.

Еволюція управлінської думки й пошуки ідей ефективного управління. Перші наукові школи керування. Теорія «наукового керування» Ф. Тейлора. Класична теорія А. Файоля. Основні положення обох теорій, їх недоліки.

Поведінковий підхід до керування або «теорія людських відносин» Є. Мейо. Основні положення теорії. Найбільш видні вчені – представники даної теорії. Принципові відмінності раціоналістичного й поведінкового підходів у керуванні.

Системний підхід до керування. Його сутність і вплив на розвиток управлінського мислення.

Ситуаційний підхід до керування. Основні ідеї ситуаційного підходу. Розвиток ідей ситуаційного підходу.

Процесуальний (функціональний) підхід до керування, його зв'язок з ідеями поведінкового, системного й ситуаційного підходів.

Тема 3 Вихідні поняття й положення теорії управління освітніми системами

Сутність понять «управління», «керівництво», «соціальне керування», «менеджмент». Різноманіття визначень даних понять у науці керування.

Наука керування. Погляд учених на закономірності, предмет, об'єкт і завдання науки керування. Правила управлінської діяльності. Методи науки керування. Дослідження описово-пояснювального типу. Дослідження формуючого типу.

Поняття про систему й системного підходу. Ознаки системи. Класифікація систем. Загальні ознаки соціальної системи. Особливості школи як соціально-педагогічної системи. Система керування і її компоненти, зв'язок із зовнішнім середовищем.

Ціль як системоутворюючий елемент системи. Стратегічні й тактичні цілі. Вимоги до мети керування. Основні позиції цілепокладання.

Види й рівні керування в навчальному закладі.

Функції керування. Основні підходи до класифікації функцій керування в сучасній науково-педагогічній літературі. Взаємодія й взаємозв'язок функцій керування як видів цілеспрямованої управлінської діяльності. Управлінський цикл у навчальному закладі. Поняття про розвиток і функціонування закладу освіти.

Тема 4. Сучасна ідеологія управління закладами освіти

Людиноцентриська орієнтація як нова філософія утвору. Сутність людиноцентриського підходу в керуванні. Людиноцентриська антропологічна компетентність керівника як умова реалізації людиноцентриського підходу.

Інструменти втілення людиноцентриської орієнтації в керуванні: повага до людини, довіра до нього, успіх. Їхнього прояву в управлінській діяльності.

Людиноцентриський підхід як основа гуманізації утвору. Внесок учених у розробку гуманістичних основ керування. Сутність гуманізації керування.

Тема 5 Стратегічні напрями педагогічного менеджменту

Демократизація педагогічного менеджменту. Актуальність проблеми. Ціль демократизації керування закладами освіти. Сутність і умови демократизації. Рівні й форми участі педагогів у керуванні закладом освіти. Групові й індивідуальні форми участі.

Основні шляхи, по яких може здійснюватися демократизація керування. Делегування повноважень суспільним органом і викладачем. Колективна підготовка й ухвалення управлінського рішення. Диференціація й індивідуалізація навчально-виховного процесу. Створення органів самоврядування. Гуманізація відносин учасників освітнього процесу.

Демократизація функцій керування.

Умови підвищення ролі педагогів у керуванні.

Переваги й недоліки централізації й децентралізації керування.

Тема 6. Принципи й методи управління

Поняття про принципи управління. Загальні принципи освітнього менеджменту. Принципи управління як ідейна основа керування (по Ю.А. Конаржевському). Інші підходи до класифікації принципів керування.

Поняття про методи керування. Функції методів керування.

Основні підходи до класифікації методів керування. Організаційно-розпорядчі методи керування. Організаційно-педагогічні методи керування. Соціально-психологічні методи керування як методи мотивації. Економічні методи керування.

Тема 7 Класифікація методів управління

Модернізація методів управління. Класифікація методів керування з урахуванням джерела інформації: вербальні, дослідницькі, ілюстративно-показові, техніко-технологічні.

Інші підходи до класифікації методів керування.

Вибір методів керування.

Тема 8. Керівник закладу освіти як суб'єкт управлінської діяльності.

Управлінська культура керівника

Вимоги до професійної діяльності керівника закладу освіти й рівні його кваліфікації. Управлінські знання й уміння керівника. Фактори, що впливають на ефективне управління й залежні від самого керівника. Відмінність менеджера від керівника традиційної системи. Сучасні підходи до складання психограми керівника.

Теорія лідерства в керуванні. Стилi керування i їх типологія. Якості лідера i його відмітні риси від представника командного стилю керівництва. Ситуативна модель керівництва. Коучинг – новий стиль у керуванні.

Управлінська культура керівника як системне явище i її інтерпретація в сучасних дослідженнях. Компоненти культури: аксіологічний, технологічний, індивідуально-творчий.

Різноманітність культур керівника: загальна, політична, правова, естетична культура, культура спілкування i їх характеристика. Види культур керівника, які класифікуються у відповідності зі специфікою його діяльності: культура адміністративного апарата, культура процесу керування, культура умов праці, культура документації.

Рівні культури управління.

Тема 9 Управління персоналом закладу освіти: поняття, структура

Поняття й структура управління.

Людський фактор та його роль у розвитку закладу освіти як організації.

Трудовий потенціал закладу освіти.

Управління персоналом у системі керування закладами освіти.

Тема 10. Основи формування системи керівництва персоналом
Організаційне проектування системи керування персоналом.

Методи побудови системи керування персоналом.

Цілі й функції системи керування персоналом.

Види структур системи керування персоналом.

Тема 11. Основи кадрового планування
Формування кадрової політики.

Стратегія управління персоналом.

Сутність і зміст кадрового планування.

Кадровий контролінг і кадрове планування.

Оперативний план роботи з персоналом.

Тема 12. Технологія найму, оцінки й відбору персоналу

Джерела й проблеми наймання персоналу.

Ділова оцінка й відбір претендентів.

Організація відбору претендентів на вакантну посаду.

Добір і розміщення персоналу.

Організація атестації персоналу.

Тема 13. Технологія управління профорієнтацією, адаптацією й навчанням персоналу

Соціалізація персоналу.

Сутність і види профорієнтації й адаптації персоналу.

Управління профорієнтацією й адаптацією персоналу.

Організація навчання персоналу.

Тема 14. Технологія управління розвитком і поведінкою персоналу

Поняття й етапи ділової кар'єри.

Управління діловою кар'єрою.

Система службово-професійного просування.

Управління кадровим резервом.

Мотивація й стимулювання трудової поведінки.

Тема 15. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки.

Предмет педагогіки. Мета як дослідження закономірностей розвитку виховання і навчання. Основні завдання педагогіки. Закономірності педагогіки.

Функції педагогіки: аналітична, прогностична, проєктивно-конструктивна.

Методологічні категорії: педагогічна теорія, педагогічна концепція, педагогічна ідея, педагогічна закономірність, педагогічний принцип. Процесуальні категорії: виховання, навчання, освіта, розвиток особистості, освітньо-виховний процес.

Педагогічні категорії за сутністю: ціль, завдання освіти і навчання, планування, освітня або педагогічна технологія, управління навчальним процесом, самостійна робота.

Тема 16. Цілісний педагогічний процес в навчально-освітніх закладах України

Актуальні проблеми педагогічного процесу, його теоретичне обґрунтування в науковій педагогічній літературі. Загальні теоретичні основи педагогічного процесу, його розуміння цілісності в широкому і вузькому сенсі слова, рушійні сили. Спільність та специфіка навчання і виховання в цілісному педагогічному процесі.

Основні властивості педагогічного процесу, його система (мета, завдання, зміст, діяльність, результат), закономірності – об'єктивні (виховний і розвивальний характер навчання; зумовленість навчання суспільними потребами; залежність ефективності навчального процесу від умов, в яких він відбувається; залежність навчання від вікових і реальних навчальних можливостей особистості, інші); суб'єктивні (залежність навчання від організації пізнавальної діяльності особистості; залежність рівня та якості засвоєння знань від значущості для особистості його змісту; залежність форм, методів і засобів навчання від його змісту; залежність ефективності процесу навчання від тісного зв'язку його компонентів, інші) та принципи (природовідповідності; науковості; виховного та

розвивального навчання; наочності; систематичності і послідовності; свідомості й активності навчання; індивідуалізації та оптимізації навчання; гуманізації, демократизації, сугестопедичності навчання; художності, емоційності процесу навчання, інші).

Тема 17. Порівняльна педагогіка: сутність, загальна характеристика, актуальні проблеми з погляду Болонської угоди

Порівняльна педагогіка: сутність, генеза, зміст. Характеристика змісту освіти в ведучих державах світу. Специфічні риси вищої освіти в країнах Європи, США і Японії. Система контролю держави і суспільства за якістю спеціалістів в США. Елітні вузи, документи про освіту в зарубіжних країнах. Суттєвий та змістовий аспекти Болонського процесу.

Характеристика основних положень удосконалення вищої освіти у країнах, які підписали Болонську угоду: прийняття загальної системи порівняльних освітньо-кваліфікаційних рівнів; запровадження двох циклів навчання: бакалавр, магістр; впровадження кредитної системи відповідно до європейської системи трансферу кредитів ECTS; контроль за якістю освіти; забезпечення мобільності студентів і викладачів у межах освітнього простору; поширення європейських стандартів у галузі вищої освіти, інші.

Тема 18. Дидактика як наука і навчальний предмет

Поняття про дидактику, її об'єкт, предмет, функції, завдання. Категорії дидактики (освіта і навчання, викладання і учіння, закономірності, принципи, процес навчання і його основні компоненти), зв'язок дидактики з іншими науками (філософія, соціологія, психологія, політологія, анатомія та фізіологія, шкільна та вузівська гігієна, кібернетика, акмеологія, методики конкретних навчальних предметів).

Історія розвитку дидактики. Педагогічні змістові напрями дидактики: філософський, психологічний, соціологічний, дидактичний, кібернетичний, математичний, психотерапевтичний, системного підходу, акмеологічний. Основні площини розгляду дидактичних систем: предметна (компонентно-структурна),

функціональна (зовнішнього і внутрішнього функціонування), історична (генетичного та прогностичного аналізів).

Тема 19 Дидактична характеристика змісту освіти та тенденція її вдосконалення

Зміст освіти: дефініція, державні стандарти, історія та актуальні проблеми. Людина розумна, інноваційна, глобалістична. Самодостатня особистість. Структура змісту освіти: знання, уміння та навички, досвід творчої діяльності, досвід емоційного ставлення до світу.

Характеристика найвідоміших теорій освіти, які в різний час впливали на зміст освіти: формальна, матеріальна, дидактичний утилітаризм, проектна система, проблемно-комплексна, теорія структуралізму, інші. Нормативні основи реалізації змісту освіти в сучасних навчально-освітніх закладах. Навчальні плани і програми навчальних дисциплін. Наукові вимоги до формування змісту освіти. Стратегія відбору та структурування змісту освіти під час підготовки спеціаліста до заняття.

Тема 20. Процес навчання та стратегія його організації

Суть процесу навчання, завдання функції (освітня, виховна, розвивальна). Загальна характеристика діяльності (викладання, учіння) основних суб'єктів у навчальному процесі. Процес навчання як система, його структурні компоненти: цільовий, стимуляційно-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльний, контрольно-регулювальний, оціночно-результативний. Стратегія підготовки суб'єкта викладання до заняття.

Методологічні засади процесу навчання. Внутрішній процес засвоєння знань та його структура: сприймання навчального матеріалу, осмислення і розуміння, узагальнення, запам'ятовування, закріплення, відтворення. Стратегія викладача, спрямована на дотримання під час навчання закономірностей внутрішнього процесу засвоєння знань особистістю.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. На навчання до Інституту управління Класичного приватного університету за ступенем „магістр” за спеціальністю „Управління навчальним закладом” приймаються випускники, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень „бакалавр”, „спеціаліст” або „магістр” незалежно від джерел фінансування та форми навчання на конкурсній основі у разі подання заяви про вступ у терміни, які встановлені приймальною комісією.

2. Фахові випробування на навчання за ступенем „магістр” проводяться у терміни, встановлені Правилами прийому до КПУ за програмою для проведення фахового вступного випробування у формі усного іспиту для спеціальності 073 „Менеджмент”, освітня програма „Управління закладом освіти”.

3. Фахові випробування проводяться у усній формі, на фахове випробування виноситься два теоретичних питання. Відповідати можна або українською або російською мовами, відповіді пишуться ручкою одного й того ж кольору. Форма запису відповідей довільна. Відповіді на питання повинні бути чіткими, послідовними і логічними.

4. Кожне питання оцінюється окремо від 5 до 2 балів (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). Мінімальний середній бал підсумкової оцінки, що дозволяє брати участь у конкурсі, – три бали (задовільно).

Критерії оцінювання знань

<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
5 (відмінно)	Повнота, що міститься у відповіді, правильність, обґрунтованість, логічність, наявність власного аналізу і систематизації, аргументовані висновки.
4 (добре)	Насиченість, що міститься у відповіді, правильність в цілому, обґрунтованість в основному, достатня логічність, часткова наявність власного аналізу і систематизації, аргументовані висновки.
3 (задовільно)	Адекватність змісту, що міститься у відповіді, часткова правильність, обґрунтованість окремих елементів відповіді, достатня логічність, наявність окремих елементів власного аналізу і систематизації, присутність власних суджень та висновків.
2 (незадовільно)	Неадекватність змісту відповіді, її помилковість, необґрунтованість, алогічність, відсутність власного аналізу і систематизації, відсутність власних суджень та висновків.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березняк Є.С. Реалізація принципу демократизації в управлінській діяльності директора школи: Методичний посібник для керівників шкіл. – К.: АПН України, Інститут педагогіки, 1996.
2. Быкова В.Г. Управленец старой формации или менеджер новой формации? // Завуч. – 2003. – №1.
3. Васильченко Л.В. Як оцінювати культуру управління? // Директор школи. Україна. – 2001. – №3.
4. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер. Для руководителя–практика: Пер.с англ. – М., Дело. – 1991.
5. Дробноход М., Левицький В. Проблема формування управлінської еліти в Україні // Освіта і управління. – 1997. – Т.1. – №4.
6. Єльнікова Г.В. Культура управлінської праці керівника загальноосвітнього навчального закладу // Управління школою. – 2004. – № 35 (83).
7. Жерносек І. Професіограма директора школи нового типу: ліцею, гімназії, колегіуму // Управління освітою. – 2004. – жовтень. – №20.
8. Зигерт В., Ланч Л. Руководить без конфликтов. – М., 1990.
9. Карнеги Д. Как завоевать друзей и оказывать влияние на людей. – Рязань, 1991.
10. Коломінський Н. Директор школи як менеджер освіти: індивідуальні й особистісні властивості // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2000. – №1.
11. Конаржевский Ю.А. Что нужно знать директору школы о системах и системном подходе: Учебное пособие. – Челябинск: ЧГПИ, 1986.
12. Королюк С.В. До проблеми розвитку управлінської культури сучасного директора школи // Управління школою. – 2004. – № 19-21.
13. Кузибецкий А., Рождественская Н. Управленческая культура: лидер и его команда // Народное образование. – 2001. – № 6.
14. Мармаза О.І. Визначення рівня кваліфікації керівника школи освіта і управління. – 1997. – Т. 1. – № 4.
15. Менеджмент в управлении школой / Научный редактор Т.И. Шамова. – М., МИП, НВ «Магистр», 1992.

16. Олійник В., Даниленко Л. Концептуальні засади підготовки педагогічних та керівних кадрів освіти України в сучасних умовах // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: Збірник наукових праць / Ред. кол.: Л.І. Даниленко (гол. ред.) та ін. – К.: Логос, 2001. – Вип. 4.
17. Палеха Ю. І. Методологічні основи культури управління // Освіта і управління. – 1997. - т.1. - №4.
18. Раченко И.П. Проблемы научной организации труда в школе // Я.П.Раченко, Ю.В.Васильев, И.К.Шалаев и др; Под ред. И.П. Раченко. – М.: Педагогика, 1987.
19. Слостенин В.А. Педагогика: Учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов, Под ред. В.А. Слостенина. – М.: Издательский центр «Академия», 2002.
20. Соколова Е.Н. Психологическое воздействие в управленческой деятельности руководителя // Школьные технологии. – 2003. – № 4.
21. Таранов П.С. Золотая книга руководителя. – М.: Гранд, 2000.
22. Третьяченко В.В. Колективні суб'єкти управління: формування, розвиток, психологічна підготовка. – К., 1997.
23. Уваров Н. Имидж руководителя системы образования // Педагогика. – 2001. – № 7.
24. Щербань П. Мистецтво управління – це передовсім мистецтво бути чесним // Освіта і управління. – 1998. – №4.
25. Якокка Л. Карьера менеджера. – М.: Прогресс, 1990.
26. <http://www.uhr.ru/index/tesaurus/k>.
27. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
28. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури.-К.: Центр навчальної літератури ,2006. – 384 с.
29. Алесюк А.М. Педагогіка вищої школи. Історія. Проблеми. – К.: Либідь, 1998.

- 30.Галузинський В.М. Євтух М.Б. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні – К., 1995. – 168 с.
- 31.Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч посіб. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.
- 32.Гура О.І. Вступ до спеціальності: педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури,2005. – 224 с.
- 33.Самыгин С.И., Столяренко Л.Д. Педагогика: экзаменационные ответы для студентов ВУЗов. Серия «Сдаем экзамен». Ростов н/Дону, 2003. – 352с.